

OBSAH.

	Strana
Předmluva	1
Část I.: Idea pokroku	3
<i>Kapitola I.: Pokrok jako skutečnost, idea a problém.</i>	
Myšlenka pokroku v dnešním světovém názoru. — Laické pojetí pokroku. — Nedostatek jednoty v názoru na pokrok. — Pokrok je pojmem stupňovitým. — Je možná vědecká theorie pokroku? Postoj sociologie k problému pokroku	5
<i>Kapitola II.: Vývoj názorů na pokrok do ustavení sociologie.</i>	
Vznik představy pokroku. — Idea pokroku roste ze skutečnosti. Její předpoklady: sociální změny, optimism. — Názory na společenskou změnu v starověku a ve středověku. — Sociální utopie. — Myšlenka pokroku v renaissanční filosofii. Francis Bacon. Jean Bodin. Charles Perrault. — Osvícenství. Abbé Saint-Pierre. Encyklopedisté. Jejich názory o vzniku lidské společnosti. Osvícenství přenáší ideu pokroku do společenské skutečnosti. Turgotova víra v neustálé zlepšování lidského pokolení. Condorcet. — Idea historického universalismu. — Filosofie dějin. Lessing. Hegel. — Křesťanský a osvícenský optimism; jejich vztah k filosofii dějin	13
<i>Kapitola III.: Filosofie dějin a theorie pokroku.</i>	
Znaky osvícenské filosofie dějin: Idea jednoty lidského pokolení. Jednota dějin. — Hledání smyslu dějin. — Idea prévoyance. — Filosofie dějin splývá s teorií pokroku. — Prvky, přecházející z filosofie dějin do Comteovy sociologie. — Theorie pokroku v popředí sociální dynamiky Comteovy	29
Část II.: Přehled jednostranných teorií pokroku	37
<i>Kapitola IV.: Zásady kategorisace jednostranných teorií o pokroku.</i>	
Optimistická, pessimistická a dekadentní nálada. — Typy názorů na pokrok: pessimisté, optimisté, neutrálové, relativisté. — Theorie o objektivním a subjektivním pokroku. — Carverovo, Ellwoodovo a Toddovo rozdělení nauk o pokroku	39
<i>Kapitola V.: Sociální chování s hlediska pokroku</i>	44
<i>Kapitola VI.: Regressivně pessimistické theorie.</i>	
A. de Gobineau. — O. Spengler. — W. Schallmayer	46
<i>Kapitola VII.: Kulturně sociologický skepticismus.</i>	
L. Gumplowicz. — A. R. Wallace. — W. R. Inge	68
<i>Kapitola VIII.: Optimistické theorie o objektivním pokroku.</i>	
1. Pokrok jako zlepšování životních podmínek. — R. Worms. — A. Niceforo. — L. F. Ward	75

2. Ekonomické teorie pokroku. — K. Marx. — F. Oppenheimer	86
3. Technický pokrok. — H. Bergson. — H. Schneider. — Klasifikace technických pokroků	90
4. Pokrok jako změna společenské struktury. Základní hlediska. — H. Spencer. — Saint-Simon. — R. Federici. — H. George. — K. Joël. — De Greef	95

Kapitola IX.: Optimistické teorie o subjektivním pokroku.

1. Intelektuální pokrok. — A. Comte. — K. Lamprecht. — A. Fouillée. — Th. Buckle	112
2. Pokrok jako rozvoj lidského štěstí. Základní tři typy. — L. F. Ward. — P. Lacombe. — F. Müller-Lyer	117
3. Pokrok jako rozvoj sociální vůle.	
a) Obsah a způsob sociální vůle. — F. Tönnies	128
b) Pokrok autonomie. — Kant. — Hegel. — Společenská determinace. — Svoboda dynamická a potenciální. — P. Lilienfeld. — A. W. Small	143
c) Mravní pokrok. — P. Barth. — Poměr intelektuálního a mravního vývoje. — Pokrok solidarity. — E. Durkheim. — M. Hauriou. — R. Worms. — E. Dupréel	150

Část III.: Rozbor znaků představy pokroku 173

Kapitola X.: Společenská změna a pokrok.

Pohyblivá povaha společenské skutečnosti. — Sociální pochody a „stavy“. — Sociální dynamika, statika a kinetika. — Pojetí Comteovo, Wardovo a Giddingsovo. — Vývojová období názorů na sociologickou dynamiku. — Mechanika společenského vývoje. — Vývojový rytmus historického dění. K. Joël. — Idea koloběhu. — Vztah mezi společenskou změnou a pokrokem	175
---	-----

Kapitola XI.: Hodnota v představě pokroku.

Problém společenské hodnoty. — Novost a pokrok. — Kultura a civilisace jako sociální hodnoty. Neurčitost obou pojmů. — Názory na poměr kultury a civilisace. — Typologie pokrokových hodnot: hodnoty individuální, sociální, psychosociální	187
---	-----

Kapitola XII.: Měřítko pokroku.

Poměr měřítek k hodnotám pokroku. — Roztřídění měřítek. Měřítko přímá a nepřímá. Měřítko anthroposociální, biosociální a sociální	193
---	-----

Kapitola XIII.: Vývoj a pokrok.

Řešení poměru vývoje a pokroku. — Ztotožnění vývoje s pokrokem. Herbert Spencer. Zákon evoluce. — Kontradikce vývoje a pokroku. N. K. Michajlovskij, M. Hauriou. — Genetický vztah mezi ideami vývoje a pokroku. — Sociologie a biologie. — Darwinovo pojetí vývoje. — Idea sociálních změn působila na biologickou myšlenku vývoje a tato zpětně na názory o vývoji společnosti. — Environmentalisté a mechanisté	197
--	-----

Kapitola XIV.: Zákon pokroku.

Možnosti zákona pokroku. — Vědecké zákony podle J. St. Milla. — Sociologické zákony. Skepse vůči možnosti sociologických zákonů a zvláště zákona pokroku	211
--	-----

Část IV.: Synthetická theorie pokroku 217

Kapitola XV.: Předpoklady sociologické theorie pokroku.

Filosofické pojetí a vědecké zkoumání pokroku. — Pokrok jako pojem a vjem. — Pokrok společenský a pokroky v jednotlivých sociálních oblastech. — Sociologické pojetí hodnoty. — Formální hodnota historická. — Relativita společenských hodnot. — Hodnoty a společenské instituce. — Názor Cooley-ův. — Hodnocení jako předmět sociologického výzkumu 219

Kapitola XVI.: Testy pokroku a metody sociologie.

Kapitola ze sociologické noetiky. — Stupňovitá povaha sociologických pojmů. — Potřeba ustálených pojmů v praktické sociologii. — Testy pokroku u Taylora, Dellepiane, Weatherlyho, Hertzlera 233

Kapitola XVII.: Pokrok v jednotlivých sociálních oblastech. Pokrok a zkušenost.

1. Pokrok technický. Rostoucí vláda člověka nad přírodou. Kritéria techniky. Jejich poměr k představě pokroku. Ethické pojetí techniky 242
2. Pokrok hospodářský 247
3. Pokrok biologický 249
4. Pokrok sociální péče 250
5. Pokrok společenského zřízení: Společenské kontakty. Dělná práce. Svoboda. Ideál služby 252
6. Pokrok poznání a intelektuální úroveň společnosti 256

Kapitola XVIII.: Pokrok jako společenská nadvláda.

Soustavnost, vědeckost a sociálnost jako kritéria pokroku. — Pokrok jako rostoucí zvládnutí přírody a společnosti ve prospěch společnosti. — Social Control v americké sociologii. — Nadvláda sociální a nadvláda mravní. — Cesta pokroku — cesta zkusného úsilí. — Pokroková činnost a mravní sankce společnosti. — Cooleyovo pojetí tentativního pokroku 262

Kapitola XIX.: Náhledy na pokrok v americké sociologii.

Ideál života. — Hertzler. Ellwood. Todd. Park. Burgess. Marshall. Russel. — Telické pojetí pokroku u Warda a jeho následovníků 281

Kapitola XX.: Dráha pokroku.

Nejstarší a starověké doklady sociálního pokroku. — Pokrok náhodný a soustavný. — Dnešní idea pokroku se stává filosofií práce 288

Kapitola XXI.: Činitelé pokroku 294

Rozlišení činitelů. — Jednostranné zdůrazňování boje o existenci (evolucionisté) a změny okolí (Ward). — Společenské přizpůsobování. — Sespolečenštění a osvojování zkušeností. — Výchova. — Přizpůsobování vnější a vnitřní, souběžné a následné. — Činitelé přizpůsobování.

- I. Intelekt a věda 308
- II. Technika 311
- III. Volná chvíle 320
- IV. Populace 323
- V. Význam a funkce jednotlivce 326
- VI. Pokrok a svoboda 329

Kapitola XXII.: Společenské zřízení jako činitel pokroku.

Souvislost jednotlivce se společností. — Pokrok společenského styku: 1. Růst organického styku. Města. 2. Dělná práce. 3. Sociální jednota. Tisk a kniha. 4. Společenské scelování. Rostoucí pohyblivost společenské stavby 335

Kapitola XXIII.: Psychosociální stránka společenského pokroku.

Relativní a absolutní solidarita. — Relativita společenského pokroku 348

Závěr 355

Summary 359

Literatura 365

Rejstřík osobní 376

Rejstřík věcný 381